

Colecția PARASCA FĂT

Credințe

Despre credința în Dumnezeu

Crengile copacilor, când s-apleacă, se-nchină lui Dumnezeu, se roagă și ele.

Peștii mărilor se-nchină lui Dumnezeu și se roagă, când aleargă.

Boul, când se culcă, face cu pticioru cruce pe pământ și-apoi se culcă. Tăte animalele se roagă, numa omu uită și-și mână nebunelele lui.

Omu când lucră, tăt lui Dumnezeu se roagă.

Rugăciunea suhăstrului

O fost oarece om suhăstru care numa în pădure o stat și n-o știut nimnica, n-o știut carte, n-o știut să se roage. Și el s-o gândit:

- Măi, io nu știu să fac nimnic, pântru numele Domnului, da' oi sări peste lemnul iesta!

C-o fost un lemn mare, îmburdat jos. Și-o zis:

- Țăie, Doamne, două (sărituri), mie, Doamne, una!

Aceie o fost rugăciunea lui cătă Dumnezeu.

Ș-o fo' lemnul- acela aproape de drum și pe drumul acela - el o vrut să se spovedea' - o trecut un preot. Și el o fost cine ști' cât de bătrân și cu păr mare, și-o făcut la preot cu mâna. Și-o mărș preotul la el și l-o întrebat:

- Cine ești, ce vrei?

- Io-s un om trăit în pădure. Și ce-ar trebui să fac io, că amu trebe să mor? - l-o întrebat pe preot.

Preotul i-o răspuns:

- Ar trebui să te spovedești.

- Da' ce-i aceie, ce fel îi?

- Sfânta cuminecătură, trupu și sângele lui Iisus. Fug în sat și zini și te spovedesc.

Și el o stat acolo, lângă lemnul- acela. Și-o zinit și l-o spovedit, că nicicum nu l-o putut duce preotul în sat. El acolo o șăzut, lângă lemnul- acela. Preotul o zis:

- De ce nu vrei zini în sat?

- Di ce aici mi-i casa de rugăciune: lemnul- aiesta peste care sar io!

Și popa s-o dus în sat să zie cu oameni, să-l ducă pe sus, în car, c-o fo' tare bătrân, da' nu s-o-ntors la el până a doua zi. Și-a doua zi l-o găsit mort și la capul lui un urs. Îl păzē și se uita la el. Acolo l-o-ngropat, lângă lemnul acela. Acolo i-o făcut înmormântarea. Și ursul nu s-o atins de el, nu l-o zdăriet, nu l-o stricat nimnic.

Dumnezeu i-o primit rugăciunea.

Nu trebe rugăciune multă, făr' cu inimă bună și nu cu gândul la averi și la găzdluit. Și cine ști' să se roage și nu se roagă, îi păcat. Vai de capul lui, răspunde în fața lui Dumnezeu.

De ce un preot care nu se roagă cât trebe, ie (bani) de slujbe și nu le face, îi mai pedepsit decât un om de iestalalt, un mirean?

De la Luchiana Făt, 75 ani, august 1996, Desești.

Despre avere

Cui i-i milă de colduș, să-i poarte trăistuța. Că un ptic de colo, un ptic de colo - și se face grămăjoara. Da' el lasă un ptic aici, un ptic acolo - și nu-i nimnică.

De la Pălăguța lu Andraș, 89 ani, sept. 1990, Desești.

**Adună bani albi
Pântru zile negre.**

Colecția DUMITRU IUGA

A. Toncoglaz. În piață la Sighet, 1979

Foaie verde foi de nucă,
Dați-i drumul să se ducă.

Foaie verde baraboi,
Să-ntoarcem jocu-napoi.

Lasă-o asta, ducă-se,
Vie alta, puie-se.

Las' să margă ce(a) ciupoasă,
Vie alta mai frumoasă.

Las' să margă ce(a) albită
C-a veni mai rumenită.

Foaie verde busuioc
Să lăsăm hora pe loc.

Tot pe loc, pe loc, pe loc,
Să răsără busuioc.

Și la dreapta câte doi,
Să-ntoarcem jocu-napoi.
Colecția RODICA ILUȚ

245

Unde-i jocu de băieți
Parcă joacă niște iezi;
Unde-i jocu cu copile
Parcă-i stratu cu florile.

246

Unde-i jocu de feciori
Pare grădină cu flori,
Unde-i jocu cel de fete
Gân(d)ești că-i grădină verde.

247

Unde-i jocu de bărbați
Gân(d)ești că și-s câni turbați.
De la Vasile Iuga, 20 ani, 1980

248

Se ține mândra fudulă
Cu un lat de pânzătură,
Nici aceea nu-i a ei
Că o luat de la femei.

Colecția DUMITRU IUGA, Săliștea de Sus

249

Leliță de bocotan
Taie-ți colții de la stan,
Ori ți-i taie, ori ți-i tunde,
Ori de mine ți-i ascunde.

250

De-ai si, mândră, cum te ții
N-ai ține călții-n budăi,
I-ai toarce de lepedeu,
N-ai durni pe straiu meu.

Colecția ION IUGA, Săliștea de Sus, 1964

251

N-am jucat așe cu sire
De când o fo' tata mire,
N-am jucat așe cu foc
De când n-o fo' tata-n joc.

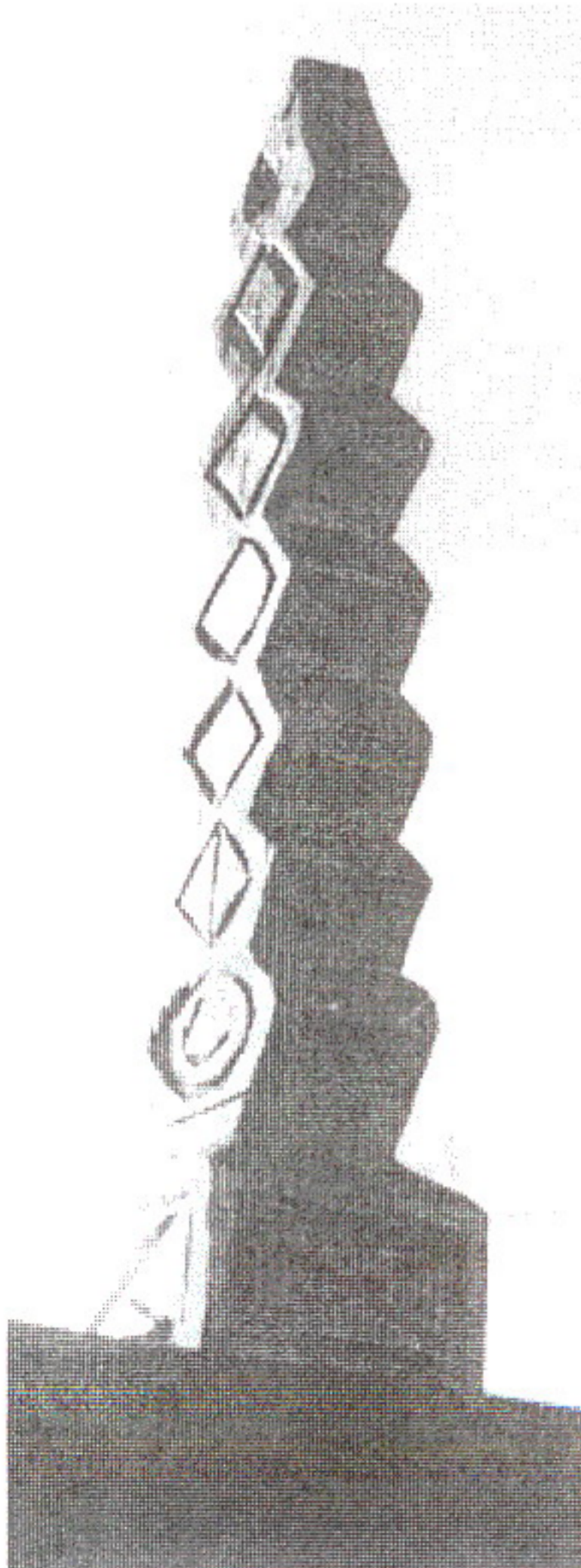
252

Tu, mândruță, f...ț morții,
De-ar muri ai voști cu toții
Să rămâi tu sângurē
Să fac cu tine ce-oi vrē.

Colecția DUMITRU IUGA, Săliștea de Sus

253

Du-te-acasă tu, buhoasă,
Și te lă să sii frumoasă.
Du-te-acasă tu, Ierină,
Că-i cocoșu pe găină.

Două surori: Sărăcia și Neînțelegerea

Ap(o)i o plecat Sărăcia în lume să-și afle sălaș, să se capete și ié la un ptic de bine. S-o dusu-să și s-o tăt uitat, și ici și coale, da' nu i-o plăcut nicări. Când o fost odată, o văzut o casă mândră din lemn de stânjar, cu o poartă mare, cu laiță de șazut, cu garduri nouă. În ocol erau o grămadă de godini, găini, rațe, gânște, în grajduri marhă, pe grădină staul de oi.

- Noa, aicea, da bdiușâg! Aicea-i de mine - o gândit și s-o pus pe laiță, în poartă.

S-o tăt sămăluit cum să intre, că numa' n-o putut. Ș-o stat acolo un dărab de vreme și n-o putut nicicum să se bage-n lontru. Amu, era mai moartă. De-abdē mai putē grăi. Și înt-acele drojde, trece pe drum Neînțelegerea.

- Bună zua, soră Sărăcie. Da' ce faci aici?

- D-ăpi uită-te la mine: mă usc de foame și de sete la bocotanii aieștia în poartă și nicicum nu mă pot băga în ocol.

- D'ăpi dip'ce?

- Hm. Când se creapă de zuă, se scoală cel bătrân, îi pune pe tăt în tălpi, îi strânge laolaltă și le spune: tu meri acolo, tu faci acela lucru, tu meri dincolo. Și tăt ascultă de el și se duc unde-i mână. Îmblă ca sfăru. Nime nu feleluié nimnic. S-adună la mâncare și iară se duc unde zice moșu'. Și nu le-aude nime gura cât îi zua de mare. Și io nu pot intra. N-am putere.

- Vai de mine, soră Sărăcie, d'ăpi de ce nu m-ai luat pe mine de soție? Dacă aș fi intrat io mai 'nainte, tu, pe urma mé, ai si foastă doamnă - o zis Neînțelegerea.

De la Aurel Făt, 72 ani, 1990, Desești

Despre fapte rele

Dumnezeu nu bate pe om când face fapta, fă' -i dă bota-n mână și-apoi se bate el sîngur.

De la Gheorghe Moș, 69 ani, martie 1996, Tâmbaia.

Nu poate omu ce poate furnica

Zice c-o fost un om, da' el tare mult o suduit, în continuu: de-o cântat cocoșu la fereastă, el o suduit; de-o fo' mâncarea p(r)e caldă, el o suduit; de femeia nu i-o dat bine obdielele, îs răci, îs nuștiuce, el o suduit.

D-apoi o zis femeia:

- Măi omule, opré-te tu din relele-aieste, io nu te mai pot răbda altu'!

- Nu pot.

O zis că s-o pus înt-o zi să șadă pe șanț, da' o văzut o furnică. Și lua un sac de cela alb, cum poartă furnicile și probează să iasă pe țărzure. Și se turducă. Iară probează, iară se turducă cu sacu. Da' el stă, stă și se uită.

Celălalt (omu), de lângă el, îl întreabă:

- Da' ce te uiți numa-n șanț?

- Hm, văd o mninune, lasă-mă.

O zis că de cincizăci de ori o probat furnica. La a cincizăcea oară, o sosit deasupra, cum o probat. Pe când o ieșit deasupra, omu o zis:

- Măi, face, ce-am văzut eu! O furnică atâta o probat, oare io n-oi proba de-atâtea ori să nu suduiesc?

Și omu', când i-o zinit de suduit, o dată o-nghițit, s-o dus, n-o suduit. S-o probat și el de cincizăci de ori și-o zis că altu' și mai mult n-a sudui în viața lui.

De la Ioana Cora, 85 ani, ianuarie 1996, Bărsana.

Despre ploaie

Când plouă cu soare, se piaptănă Fata Pădurii.

Colecția PARASCA FĂT, Desești.

Când plouă cu soare, își bate dracu femeia.

Colecția DUMITRU IUGA, Săliștea de Sus.

Când plouă cu soare, își bate dracu coconii.

Colecția PARASCA FĂT, Desești.

*Un om cu capu tăiet
Duce în spate pe un om mort.
Omu cel mort zice:*

*- Tare rău mă tem că oi muri!
Omul cel cu capu tăiet zice:
- Nu te teme până îs eu în viață!*
(mōny)

Dacă plouă mult, este fată groasă
în sat și nu știe nime.

Când plouă și-i lună plină, se spală
luna.

Colecția PARASCA FĂT, Desești.

Când oi muri, cine ști' ce vânt a
sufla, că tăt suduiesc vântu.
Dacă omu suduie vremea ré, ploaia,
ninsoarea, frigu, vântu, când moare
are vreme ré la petrecanie, vreme
de-aceie pe care o tăt suduit-o.
Când o murit Morariu, o zînit o
ploaie ș-o vreme gré de tătă lumea
o fugit de pe lângă copârșău.
D' api o nepoțică de-a lui o zîs
că zdeară ceriu după el, c-o fost
un om tare bun. Nepoata lui n-o
fost de-aici.

Desești. De la Luchiana Făt, 78 ani, 1996.

Despre îndeletniciri femeiești

Spălatul vaselor

Vasele le speli sara, cu o zidere de
apă și dimineața cu două. Așe zîc
mama cé bătrână.

Desești De la Luchiana Făt, 78 ani, 1996.

Nu-i slobod să speli vasele sara - că speli nărocu. Și dacă-i mere de noră și
ț-a da soacră-ta să speli vasele, tu să nu le speli; să zîci c-așe te-am învățat
io. Le acoperești cu o ștergură, până dimineața.

Bărsana. De la Adriana Sandu, 20 ani, Maria Guliu, 38 ani, 1996.

Vasele crepate, sărite, nu se țin în casă: înt-aceie casă îi numa o scârbă
(ceartă). Trebe aruncate.

Vasele de la lapte - oarecând erau oale de lut -, după ce le-ai spălat, le-ai
pus afară, în sărcineri, să se scurgă și să sie curate. Aeru le ține curate și
iese mninosu de lapte. Dacă n-ai sărciner, le ții împlute cu apă rece. Aieste-s
lucruri din bătrâni. Din bătrâni se făceau lucruri de-aieste.

Și mâncarea la câmp o ducem tăt cu oală de lut. Era o oală mai mare, cu
o toartă, o' cu două. O punem în peteică și merem în hiriu cel bun. Ș-amu
am peteică. Și să știi că se ține mâncarea caldă. Merem de-aici până-n
Ptetrari, cinci-șase kilometri în munte, și sosem cu păzitura caldă. Da' și
laptele s-o prins minunat în oală de lut. Ieșé groștior mai mult.

Când se sparge o oală, se naște un olar.

Desești. De la Luchiana Făt, 78 ani, 1996.

Măturatul.

Când mături sara, nu arunci gozu afară, că-ț arunci somnu'. Arunci gozu în
șpori, nu-l leși la ușă, că cei pe care-i aștepti să vină se tăt pornesc, numa
nu mai ajung.

Cicârlău. De la Arina Sabău, 15 ani, 1996.

Îi bine să mături de cătă ușă-ncoa', cătă casă, să intre nărocu-n casă, nu să-l scoți.
Nu mături după ce-o ieșit omu din casă, omu casei care mé la drum, că-i
mături urma.

Când mături pân tâte cășile (camerele), nu-i bine să treci gunoiu peste prag,
dint-o casă în alta, c-apoi așe te trec feciorii la joc de la unu la altu, nu te țin.

Desești. De la Luchiana Făt, 78 ani, 1996.

Trebe să mături de la ușă cătă șpori și să țipti gunoaiele-n foc, nu duse
afară, să nu mănânce uliu găinile, să nu le vadă.

Desești. De la Ioana Pop, 78 ani, 1996.

Rău s-aude,
Rău a si,

Bine-a-mbla
Cine-a scăpa.

Colecția PARASCA FĂT, Desești.

Anuța Berci, 21 ani, 1904, Bărsana. (De la Mihai Seucan)

254

Bată-vă, pticioare moi,
De-oi lua zdiciu la voi
Și v-oi bate ca pe boi!

255

Pticioarele rău mă dor -
Ceriu și pământu lor!

256

M-o făcut mama în șură
Și-s a dracului de gură,
M-o făcut mama sub șopru
Și-s a dracului de jocu.

Colecția DUMITRU IUGA, Săliștea de Sus
De la Dumitru Iuga, 87 ani, 1995

257

Dragu-mi-i cu cine joc
Că miroase-a busuioc,
Dragu-mi-i cu cine sai
Că miroase-a flori de rai.

Colecția ȘTEFAN CĂMĂRAȘU, Larga, 1981

258

Eu aici n-aș si intrat
Dacă nu m-ați si chemat,
Eu aici n-aș si vinit
Dacă nu m-ați si poftit.
Unde oamenii nu-mi plac,
Nici în casă nu mă bag
Că mă pui și șed pe prag;
Unde oamenii-mi plăcé
Zori de ziuă se făcé,
Unde oamenii-mi plăcură
Zori de ziuă se făcură.

De la Anuța Iuga, 40 ani, 1980

259

Unde oamenii nu-mi plac
Nici în casă nu mă bag,
Nici pe voaie nu le fac.

De la Vasile Iuga, 20 ani, 1980

260

Cătuni-u-aș cătuni
De mi-ar si mândruța-ai (aici)

De la Mihai Vlad, 48 ani, 1972

261

Cu cisme și cu cojoc
Își alegé fata-n joc,
Da' la pețit și-nsurat
Mere lucru mai ciudat.

262

Lelea - naltă cât un cal,
Badea - până-n brăcinar.

263

Badea-nalt ca un stejar,
Mândra - până la șerpar,
Badea-nalt ca o mlădiță,
Mândra ca o lebeniță.

264

Multe fete îmi zîc mut
Că nu vreau să le sărut,
Da' sărute-le pozna
Că-s bătrâne ca mama.

265

Dragă-mi-i lelița mică
Că se suie pe optincă
Și-mi dă gură subțirică.

266

Eu te joc pe tine, lele,
Să sîi noră mamei mele.

267

Eu te joc pe tine, fată,
Să mă pomenești odată
Ori de mamă, ori de tată,
Ori de dracu câte-odată.

268

Astă lele care-o joc
Dumnezeu dăie-i noroc
Și mîne-sa sănătate
Că-o făcut-o lată-n spate.
De la Vasile Iuga, 20 ani, 1980

269

Tra', ceteraș, ceia-a mé
Pe struna cé subțiré.
Colecția DUMITRU IUGA, Săliștea de Sus.
De la Vasile Iuga, 20 ani, 1980

270

Nu se șede sie cui
Sub poalele arcului
Cu fata găzducului.

271

Pentru tine, Mărioară,
Mi-am lăsat calu la moară
Și șaua la morăriță
Ș-am vinit la-a ta guriță.

272

Ce-i în lume lăcomie -
Banu și mândra Mărie,
Ce-i în lume lăcomos -
Banu și omu frumos.

273

Pântru ochi ca murele
Înconjor pădurile,
Pântru ochi ca mura coaptă
Înconjor pădurea toată.

274

Vină, mândră, după mine
Că-i vedé că ț-a si bine:
La moară nu te-oi mâna -

Marța și vinerea nu se țipă gozu din casă afară, se țipă în șpori, să nu ducă uliu și hulpea găinile.

Desești. De la Luchiana Făt, 78 ani, 1996.

Miercurea și vinerea nu se duce gozu din casă pentru că în goz era și păr, cum ne pieptănăm, că rămâne fata din casă fără păr pe cap.
Cum ai aruncat gozu cu păru, vin Vântoasele și-l duc și așe-i cade și la fată.
În zilele aieste trebe ars gozu.

Desești. De la Emanuela Făt, 20 ani, 1996.

Prănecatu

Marți sara nu-i slobod să praneci.

Când gați de prănecat, faci cruce cu pranecu pe ptiatră, că zîce că dacă se duce femeia și n-o făcut cruce, zine Fata Padurii și pranecă ié. Da' numa' dacă praneci sara.

O samă (de femei) aruncă v(r)o câțiva pticuri de apă păste cap cu pranecu, când gată, câți sar din pranec. Și nu se uită înapoi.

Cusutul

Când coși și ți se face cârcel pe sir, te lauzi cu lucru; te laudă oricine l-a vedé.

Lucru bun nu întrebă nime în câtă vreme s-o făcut, făr' cine l-o făcut.

Desești. De la Luchiana Făt, 78 ani, 1996

Teara. (Războiul de țesut).

Nu pui teară marța și n-o gați sâmbăta. Zîce că nu-i bine. Lucru bun îl începi luna.

Când intri în casa la care are teară, intri cu spori, zîcé că să se gate teara mai iute. Așe, te păzăști. Nu trebe să-ț între în casă un puturos, un leneș, când i avé teară. Să-ț între unu mai bun de lucru, mai fuga să margă.

Nănești. De la Anuța Bledea, 48 ani, 1996.

Când te bagi înt-o casă unde-i teară calci mare și zîci: "rostu mare, teara îmblătoare, găzdoia bună țesătoare".

O samă, când zin cu teara de la urzoi, o aruncă pe ușă și poartă ușa iute-iute, tăt pe fugă, să îmble teara fuga.
Când se taie teara, tăt din casă

Țărani din Șeșești, 1928

trebe să aibă capu acoperit, să nu le ptice păru.

Mama cé bătrână zîcé că dacă-ți zine-n casă bărbat, când urzești, teara ț-a ajunge de urzală și-a mai și rămâne, că zine cu ghemele. Dacă zine femeie, n-ajunge. Apî, de intra-n casă o femeie, o și lua în "cuscri": "n-ai putut ședé acasă?". Și-i drept.

Trebe să-nveți a face ițe până ești fată, că după ce te măriți și înveți atunci, ai Baiu cel Rău. Sigur că-l ai, că nu știi să faci.

Când îți rămâne lodânc, îți zine un om străin la casă cât țeși.

Dacă-ți rămân mai multe lodâncuri, îți zin mai mulți oameni.

Desești. De la Luchiana Făt, 78 ani, 1996.

Copilul și mama

Nu-i slobod să tăgăduiești că ești groasă, faci cocon mut ori mutalău.

Când îi groasă femeia și vede un om șchiop, orb din naștere, tricozâne, trebe

*Patru se bat,
Opt se opintesc*

*Și mii se ridică.
(Brebicii când se împung)*

să-și aducă aminte și să zică: "Doamne, coconu meu să nu sie așe". Dacă duce în poală surcele, lemne, picioi - orice duce - iară trebe să-și aducă aminte: "să nu sie aieste pe coconu meu, Doamne!". Că dacă nu zice, face cocon cu șor.

O femeie de-aici o dus surcele-n poală și nu s-o luat după-aieste ș-apoi coconu o avut semne de surcele pe el, da' bine că nu i-o ieșit pe obraz, o fo' la brâu.

Când mănâncă bărbatu cu femeia dint-un blid, să nu-și schimbe lingurile, c-or avé coconi ochiorbuși, încrucișeți.

Desești. De la Luchiana Făt, 78 ani, 1996.

Zăuitatu. Io m-am uitat pe un câne. Da'... nu-i minciună. La coconu meu cel mai mare, anu trecut i-am scos doi dinți care i-o crescut aici, ca la câne, la care io m-am uitat așe, în gură. M-o mânat bărbatu să-i dau de mâncare și cum era el cu gura căscată, i-am văzut doi dinți, așe, ca la câne. M-am dus în casă și io am tăt văzut cânele cu gura căscată.

- Vai, la ce m-ai mânat? Vai, amu io m-am uitat pe câne și nu-i voie să vezi, nu-i voie!

Trebe să-ți aduci aminte neapărat: "să nu sie coconu meu așe. Vai, feri, Doamne, să nu sie coconu meu așe", zici. Da' io tăt m-am gândit c-a avé bot, c-amu io botu ăla cu gura i-am văzut-o și tăt m-am rugat lui Dumnezeu: "Doamne, Tată Sfânt...". Dinte cânesc, ăla de câne l-o avut, i-o crescut din sus de gingie. Ș-amu buza-i stă așe, cum ține cânele buza p-un dinte. Anu trecut i l-am tras la prunc, serios dacă nu.

Ce m-am zăuitat! Zice că să nu te zăuiți p-un lucru, adică să nu te pré uiți, te-ai întrecut cu uitatu, te-ai dus cu uitatu.

Desești. De la Anuța Verdeș (Bârlea), 43 ani, 1997.

Femeia când îi groasă să margă unde strujesc dranițe și să ieie strujituri în poală. Acela-i cu păru creț. Io n-am știut. Am fost gravidă cu a doua fată și tată-so făcé draniță la niște oameni din Satu Mare și m-am dus ș-am luat plină poala de strujituri, s-aduc în casă, să ațaf foc.

"Noa, nu-i bai, zice tată-so, mi-i face un fecior cu păru creț". Da' n-o fost fecior. Creață o fo', c-așe o fo' ca mazărea păru ei pe cap. Ce păr are ié! Doamne, tăt și-l întinde (să-i steie). Așe am pățit io.

Desești. De la Luchiana Făt, 78 ani, 1996.

A si cocon, ori cocoană?

Când gată femeia teara, trage iute fușteii de după ițe, îi bagă între pticioare și mere călărește pe ei, fuga-fuga, în uliță ori în drum, cu ochii închiși, ș-apoi, când deschide ochii, ce vede: vițâl, cocoș, bărbat - face fecior; de vede găină, vacă, oaie, femeie - face fată.

Desești. De la Ioana Sacalăș, 78 ani, măritată în Tăuții de Sus, 1996.

Am pus pe masă, în partea stângă, pâne, în partea dreaptă cărbune. După-acé am băgat ață înt-on ac ș-am împlântat în ac un grăunț de mălai ș-am ținut acu cu vârvu-n jos, de ață, hăt sus (cca. 30 cm.). Ș-apoi l-am ținut bine drept și acu se balansează: dacă mé la pâne - acela a si fecior că bărbatu mere și câștigă pânea la casă; dacă mé cătă cărbune - a si fată, că femeia când se scoală mé iute la șpori să facă mâncare.

Colecția PARASCA FĂT, Desești. De la Ioana Sacalăș, 78 ani, măritată în Tăuții de Sus, 1996.

Gura minciinosului Adevăr grăiește.

Colecția DUMITRU IUGA

Mere-i tu, de-i vré mânca,
Te-oi ținé cu lapte dulce
Numa vacă de-i aduce.

275

Vai săraca mândra mé,
N-ar mânca până n-a bé,
Cine dracu i-a lua
De câte ori a mânca.

De la Dumitru Iuga, 80 ani, 1990

276

Lăcomitu-m-am la sută
Și mi-am luat pe cap o mută:
Pus-am suta-n fundu lăzi
Și pe mută-n fundu căsi.
Lăcomit-am la ogoară
Și mi-am luat spaimă de cioară,
Lăcomita-am la iosag
Și mi-am luat ură pe cap.

De la Ioana Iuga, 60 ani, 1968

277

De-acasă când am plecat
A mé mamă m-o-nvățat
Să calc pe sire de fân -
Să cinstesc omu bătrân,
Să calc pe sire de iarbă -
Să cinstesc omu de treabă.

De la Anuța Iuga, 40 ani, 1980

278

Bate, Doamne, pe Muscu
Că el o-nceput focu,
Nu vré pace nici amu.
Ardă para focului
Tătă țara Muscului.

De la Ion Iuga, 85 ani, 1980

279

Știu că nu-s din neam de mut
Să nu rād, să nu mă uit
La om care mi-o plăcut;
Știu că nu-s din neam muțasc
Să nu rād, să nu grăiesc
Cu om pe care-l ibdesc.

280

Suflă vântu perele -
Eu mi-oi juca verele
Nu tăte cățalele.
Unde joacă văr cu vară
Da' mninoasă-a primăvară.

281

Lelea-naltă și harnică
Nu-i trebe zestre nimnică,
Da' la ceie mitité -
Patru boi și o vițé
Și v(re)o două-tri peminte
Dacă vré să se mărite.

De la Ion Iuga, 85 ani, 1980

282

Bărbatu podu l-o-nchis -
Eu m-am omorât de răs,

Pe cămară-o pus lăcată -
Eu băută și mâncată.
De la Anuța Iuga, 40 ani, 1980

283

Tare-i bé, tare n-oi bé -
Patru boi n-oi mai avé
Că nici tata n-o băut -
Patru boi n-o mai avut.
De la Ion Iuga, 85 ani, 1980

284

Așe zîc vecinele
Că îmi beu găinile,
De m-or fa' pe mâniosu
Eu mi-oi vinde și cocoșu,
Lepedeu(l) de pe pat
Că beu cu mândru cel drag.

285

Știu că nu mi-am dat șirinca
La crâșmă pentru horinca,
Mândru nu ș-o dat clopu
La crâșmă pentru zinu
De la Ioana Iuga, 60 ani, 1968

286

Zinu-i bun, horinca-mi place -
Gazdă mare nu m-oi face;
Nici nu-i hia să mă fac
Numa să-m trăiesc pe plac.

287

Dragu-mi-i vara-n pădure,
Să beu zin, să mănânc mure:
De se-ntâmplă să mă-mbăt
Numa crângile mă văd.

288

De când beu și nu mă-mbăt
S-o făcut zinu oțăt
Și horinca lapte sert.

O pui pe femeie să se culce jos, în mijlocu casei, pe podele, cu fața-n sus, cu capu cătă răsărit, cu mâmurile pe piept. Și apoi în care parte se-ntoarce, se ridică: de se scoală pe stânga - a avé fecior; de se ridică pe dreapta - a si fată.

Desești. De la Luchiana Făt, 78 ani, 1996.

Mai este una, sigură: când vrei să afli ce-a naște femeia, îi arunci pe la spate două-tri firicele de sare în păr, să nu știe. Și te uiți la ie un timp, să vezi pe unde duce mâna. De o duce pe la cap, pe la ochi, or pe la nas - a avé fecior; dacă-o duce la gură - îi fată.

Tăuții de Sus. De la Maria Găvan, 54 ani, 1996.

Dacă-i țohuiet pâncetele, face fecior. Dacă-i lată-n spate, îi fată.

Desești. De la Luchiana Făt, 78 ani, 1996.

Da' și după obraz poți ști. Cu feciorii femeia-i mândră, albă. Cu fetele tătă-i "balegă" (pete maronii) și bugedă (umflată) la obraz.

Desești. De la Luchiana Făt, 78 ani, 1996.

Bărbații

Bărbații, se zîce, că "aruncă lemne-n pod", ș-apoi se adunau între ei, vecinii și zîceu:

- Mă, tu câte-ai țîpat?
- N-am țîpat numa douăzeci.
- Noa, io am țîpat mai multe, zîcé celălalt.

Demult erau mulți coconi. Femeile minte-minten făceau câte-un cocon. Ioana lu C. o făcut trisprezece. Zîcé:

- Io mai iute fac un cocon decât un cuptior de pită.

Așe i-o rânduluit ei Dumnezeu, să nască tare ușor.

Desești. De la Luchiana Făt, 78 ani, 1996.

Nașterea

Care cocon zine, la naștere, cu buricu învârtit p'ângă grumaz, acela a îmbla legat de miliție, a si tâlhari și mamă de rele.

Călinești. De la Ileana Berci Grigoreanca, 86 ani, 1998.

Fată din Bârsana, 1904 (De la Mihai Seucan)

După ziua de naștere, așe-i și omu:
Luni - oameni buni
Marți - oameni spârți (mincinoși)
Miercuri - oameni cu prilejuri, năcazuri
Joi - oameni moi, înceți
Vineri - oameni tineri, frumoși, lumeți
Sâmbătă - se spintecă, bătauși
Duminică - se vindecă, fac bine.

Oricând i bine să se nască omu, da' până-n zua. Și pe mine mama m-o născut înt-o sâmbăta dimineață, în sâmbăta de Paști. O zîs că n-o durut-o nimnic, n-o fo' beteagă, nu nimnic, o făcut aluat de pască.

Nu-i bine să te naști în zî la anu, acela om are multe greutăți. P. G. o născut în zua de Paști, dimineața. Ce greutăți o avut! O rămas văduvă - numa nouă ai o trăit cu bărbatu - cu doi copii ș-o fo' vai ș-amar de capu ei. Care naște la zile mari, nu-i bine. În sâmbăta de Paști tăt robotești, până-i lume. Nu gați de robotit. Eu tăt am spălat ș-am măturat, ș-am făcut, ș-am deres și n-am avut vreme să mă duc la biserică, n-am avut vreme să mă duc oareunde. Amu am vreme, da' nu pot umbla.

Desești. De la Luchiana Făt, 78 ani, 1996.

Ursitoarea

Mai demult zîcé că atunci când se naște copii - se naște acasă - era Ursitori la casă, știi, la fereastă, când naște femeia noaptea. Api o zîs o ursitoare de-

O vezi și nu-i.

(Scanteia)

aceie, - o fost un om gazdă, o avut un prunc, numa p-acela l-o avut -, o zîs că atunci când a si de douăzeci de ai băiatu, a muri în fântână; în zua ceie, la ora cutare, a muri în fântână.

N-o mai avut alți copii.

Când o fo' de douăzeci de ai, omu s-o pregătît. O pus capac pe fântână, o strâns-o, o încuiat-o și tâte, să nu poată sări în fântână. Dacă n-o putut să saie-n fântână, o murit pe fântână, deasupra. Tăt o murit, tăt rămas-o fără el.

Desești. De la Gheorghe Moș, 71 ani, 1977.

Cătana și fata

O fost o femeie care-o născut al șesălea copil; și moașa o fo'-n casă, și tatăle pruncului. O fo' fată, nu băiat.

Ș-o vinit un fecior din cătunie și îmbla pe jos că nu erau trenuri, nici motoare. El o văzut la casa acee lumînă, că era lângă drum, și s-o dus și s-o culcat sub fereastă și-auzé oamenii din casă grăind.

După ce s-o născut fata, moașa o zîs:

- O, săraca fata asta, s-a mărita tânără - că ei i-o spus ursitoarea în ureche.

- Da' dip'ce?

- D'api că bărbatu ei i-n cătane, amu fă armata și trebe să holteia până a crește ie mare ș-a lua-o pe ie.

El o fo' su' fereastă ș-o auzît:

- Ai, f...mama mâne-ta de fată, numa io n-oi holtei atâta!

Moașa o legat fata cu o pânzătură peste burtă și cu un polbari; c-așe le legau, de-o fo' vară cu polbari, de-o fo' iarnă o încălzît o dărabă de pânză pe șpori - și moașa s-o dus acasă. O adurnit și bărbatu, c-amu era bine, că s-o născut. Și femeia o adurnit, că după naștere adoarme c-o poți tăie dărabă, așe durné de greu...

Da' soldatu ce-o făcut? S-o băgat în casă și, cum era înfășietă cocoana, o luat-o d'ingă ei, s-o dus la uliță ș-acolo era un gard de cela cu pari de stânjar. O împlântat-o-nt-un par, cu cârpe cu tăt, n-o desfăcut-o: "Noa, f...mama mâne-ta, îi peri tu până dimineață aici.

N-oi holtei io atâta până-i crește tu, că amu-s în armată". Și s-o dus în drumu-i. S-o dus acasă da' n-o spus la nime nimic. Și batăr unde-o mărș a peți, n-o vrut nime a se mărita după el. Nu s-o însurat. El ș-o adus aminte:

- Măi, ce-am făcut io? Mare păcat am făcut io! Am pus cocoana ceea în gard...Api, de-o murit, mi-o murit femeia. Amu oi si sîngur tătă viața, n-am ce fa'. Nu se mărită nime cu mine!

Când o fost odată, s-o gândit:

- Măi, mă duc la casa ceie, să văd!

S-o dus. Cocoana era de vo paișpe-cinșpe ai, cam așe. N-o murit că dacă-o fo' cu cârpucă cu tăt, paru n-o trecut pân cârpe.

Cum o mărș, gata, o fo' de târg cu socru-so și i-o dat-o de femeie că mai avé și alți prunci. S-o-nsurat cu ie, o făcut nuntă ca tătă lumea și s-o dus acasă. Ș-o trecut o săptămână, două și zîce el:

- D-apoi, tu, ce ai pe burtă?

O avut sămn, cum o-implântat-o-n par.

- E, zîce femeia, să-l mânânce groaza pe cătana cela, că ia' ce-o făcut cu mine: m-o-implântat înt-un par din gard.

- Ce cătană?

- O cătană, zîce, o fo' su părete când m-o născut mama pe mine ș-o auzît pe moașa grăind că bărbatu mneu fă cătănie.

Francisc Nistor: Femeie cu leagăn, Borșa

289

Când mă doare capu rău
Mân pe mândra la pârâu
Și-m aduce apă rece -
Îmi pune la cap și-m trece.

290

U-iu-iu, până ce-s ziu,
Dacă-oi muri, mort să siu.
Colecția DUMITRU IUGA, Săliștea de Sus.
De la Ion Iuga, 85 ani, 1980

291

Când aud ceteruca
Să siu mort și m-aș scula
Din patu cu perina,
Din brață de la mândra.

292

Eu pe mândra când o văd
Și mai lucru și mai șad,
Când o văd dimineața
Tătă zîua pot lucra,
Când o văd pe la ujină
Sara nu-m trebe de cină.

293

Cine joacă lângă mine
Tătă vara-i mere bine,
Cine joacă lângă altu
Tătă vara-o doare capu.

294

Frunză verde de trifoi
Mândru-i jocu pe la noi.

295

Aicea voița-mi fac
Ș-acasă-m trăiesc pe plac,
Aicea-mi fac voia mé -
Alții facă-ș dacă-or vré.

296

Ceterucă galbână
Vină și mă leangănă,
Da' mă leangănă frumos
Să nu cad din leangăn jos.

297

Zii, ceteraș, cu arcu
Știu că nu l-ai făcut tu
Că l-o făcut meșteru -
De s-a rumpe - a fa' altu.

298

Ceteră cu patru strune
Doru tău mă duce-n lume.

299

Când eram în vremea mé
Ceteră nu-mi trebuie
Că era gurita mé.

300

Cât mă uit în jos și-n sus
Neamuri ca a mele nu-s:
Tăte mândre și-mbrăcate
Și la lume lăudate.

301

Trage mândra cu geana
Să se legene iarba,
Trage mândra cu ochiu
Să se legene codru.

302

Mi-o făcut maica gura
Dulce cum i cetera -
Moare mândra după ea.
De la Ion Iuga, 85 ani, 1980

303

Zii, tu, ceterucă, bine
Să nu mă faci de rușine
Că-s coptilă și nu fată -
La joc n-am fost niciodată.

304

Eu de-aicea m-oi scula
Ș-oleac' de voie mi-oi fa',
Oleacă, nu tare multă
Să zică lumea că-s mută.

305

Mândră-i casa cu feciori
Ca și grădina cu flori,
Mândră-i casa și cu fete,
Fără feciori nu se șede.
De la Ioana Iuga, 60 ani, 1968

306

M-o făcut maica lumea
Să-mi sie dragă lumea,
Pe mândra-o făcut-o joi
Să ne ibdim amândoi.

307

Dragă-mi-i mândruța-naltă
Că-mi dă gură peste poartă,
Iar acee mitité
Se-ntindé și n-ajungé
Ș-o pticat poarta pe ié.

308

Mândra care-mi place mie
Are carte și știi scie,
Are carte și-i-nvățată,
Nu grăiește ne-ntrebată -
Numa așé, câteodată.

309

Tu, mândruță de as' toamnă,
Te-oi lăsa să te faci doamnă,

- Vai, mama mamii mâne-ta care te-o zîdit, d'apoi că io am fost acela! Io am fo'!

- Tu ai fo'?

- Io. Vezi? Și zice: batăr unde-am mârș a pești, nime nu mi-o vrut da fata. Când am mârș la tatî-to, tatî-to mi te-o dat. Io am fo' acela care te-o pus în gard.

Așe o fo' cu fata ceie.

Desești. De la Luchiana Făt, 80 ani, 2001.

Remy Galtier: Meșterul Pătru Godja Pupăză, Valea Stejarului

După naștere

Femeia după ce face cocon, când se scoală de pe beteșig, să nu puie mâna pe vase, să nu puie mâna pe șpori, c-acela cocon, mai ales fetele, tăte vasele le sparge, tăte le trage pe el și îmblă la șpori (și se frige).

Desești. De la Luchiana Făt, 78 ani, 1996.

Placenta

Locurile coconilor mamii, tăte o fost îngropate după masă. Ș-a feciorilor, ș-a fetelor, să sim tăt de cinste.

Noi, oriunde am mârș, n-o întors nime spatele.

Și când o dus coconu de la botez, l-o pus pe masă, să sie cinstit cum îi cinstită masa.

Călinești, De la Ileana Berci Grigoreanca, 86 ani, 1998.

Buricu

Moașa leagă buricu cu ață și-l taie și-l lasă cătă locuț (placentă). Lângă burtă rămâne o bucată de buric care se uscă și ptică el, la șapte zile.

Buricu acela de la burtă se înnoadă, se leagă cu o ață de cânepă, o dată, și pe ață se fac șapte noduri.

Buricu l-o pus înt-on pahar, la grindă. De-acé o fo' păhare or oluțuri mici la grindă că fieștecăre cocon o avut păharu lui cu buricu. Era niște oluțuri lunguțe, că n-ai putut pune tăte buricele la un loc, nu le-ai cunoscut.

Și când o fo' de șapte ai, i-ai dat coconului să-l dezlege cu mânucăle la spate. Care l-o desfăcut, o fo' meșter mare: ce-o văzut, aceie o făcut; ce-o văzut ochii, o făcut mânurile.

Care nu l-o desfăcut, n-o știut lucra nimnic.

Io l-am dezlegat una-două. Ioana noastă nu l-o putut dezlega defel; da' nici n-o pus mâna pe teară, pe cosele, în veci. Io îi făcem tăt.

Asta-i drept. Îți spui c-am văzut.

Desești. De la Luchiana Făt, 78 ani, 1996.

Prima ciupă

Când ai făcut prima ciupă, ai pus în ié - mama bătrână puné - un ban de argint și tăt feliu de flori și bosâioc. Așe o știut ié. Și puné un burean, bobognic. Crește p'ângă vale. Îi o frunză grasă și se întinde pe jos ca holbura.

Banu de argint se puné să aibă bani și să sie ibdit ca banu coconu cela.

Florile - să sie frumos și cum îs dragi florile să sie ibdit de tătă lumea.

Bosâiocu - să sie norocos.

Bobognicu - pântru somnu. Doarme bine pruncu.

Ș-afi de-acoale în tătă sara s-o pus bobognic în apă sierbinte - cum ai pus apa la încălzit să stâmperi de ciupă.

Prima ciupă o aruncat-o pe flori ori la rădăcina unui pom, ori pe iarbă verde, să sie drag cui îl vede și să sie tare ca pomu. Este și hore:

Am un coptil:

Când îl ieu în brață zdiară,

Când îl las jos tace.

(mjuwɫ)

Mi-o țîpat ciupa pe flori
Să siu dragă la feciori,
Ș-așe făcém. Nu se țîpa înaintea casei, feri Doamne, unde calcă oamenii, or
în cărare, că acela a si călcat în pticioare de tătă lumea.

Desești. De la Luchiana Făt, 78 ani, 1996.

Alăptatul

Când dai țâță la cocon întâie, îl pui la țâța dreaptă și-apoi îi dai din stânga. Tătdeauna îl pui la dreapta și dacă se gată din dreapta - mama simțé - îl mută la stânga. Dacă-i dai prima dată din stânga, îi stângaci.

Nu-i slobod să-i dai să sugă dacă ești despletită. Dacă zdeară și te-o prins lându-te pe cap, or spălându-te, îți pui o pânzătură, o năframă, te acoperești. Dacă-i dai să sugă despletită, acela are baiu cel rău (epilepsie).

Mama bătrână nu ne-o lăsat să le dăm să sugă când eram despletite, Doamne feri.

Desești. De la Luchiana Făt, 78 ani, 1996.

Îngrijirea copilului

Coconu mic nu se lasă singur în leagăn. Zîceu babele, demult, că zine Fata Pădurii și-l ié și și-l pune p-a ei. Când era un cocon slab și hâd și flocos, zîceu că l-o știmbat Fata Pădurii.

Dacă trebe să ieși din casă, pui mătura peste leagăn, un ptic căș, cruciță, la căpătâi, și-o cărtiuță de rugăciuni pe perină.

Când îl adormi, îi bine să-i horești, c-a ști hori. Io la tăț le-am horit și tăț horesc mândru.

Demult nu erau comedii de-aieste (plasticuri, pudră) de pus la coconi. Puném răntii, da' n-am lăsat coconu ud. Și-api, ca să nu se opărea, aducém mal de la râu, îl uscam, îl făcém fărină și puném la funduț. Acela o fost pudăru.

Coconu mic, ori pe ce pune mâna duce la gură, să mănânce. Zîce că și dracu, Dumnezeu cu noi, se teme de coconu mic, că l-a mânca.

Desești. De la Luchiana Făt, 78 ani, 1996.

Când îi mic pruncu și-l duci la câmp și-l pui jos, trebe înconjurat cu grăunțe de ai - nu se aproptie de el nimic. Nu se aproptie muștele și zermele nu se duce la el dacă-i pute a usturoi. Că zermele trage la coconu mic și i se bagă pe gură, că mninoasă a lapte.

Coconu mic să nu-l țîi să se vadă-n oglindă că se deoache el pe el.

Să nu steie nime la capu coconului că se uită peste cap și se încrucișează.

Dacă moare un cocon mic, la acela nu i se face părăstas, nici la șesă săptămâni, nici la un an. El i fără păcate, îi îngeraș.

Poduțu dracului

În Dănești, este un poduț, la grădinile Jîdului, îi zîce Poduțu dracului. Sub poduț este-o vâlcé, da' apa iese din țarmure oarecum, nu zine de departe. Pe vremuri era stuhăt și femeile care lepădau coconi, meréu și-i îngropau acolo. Erau oameni și femei care nu puteu trece de zderătele coconilor nebotezați. Nu tătă lumea îi auzé. Aceia ce-i auzé, luau pânză de jolj, făceau cămășucă de cocon, meréu la popă și-o botezau și-o aruncau acolo unde auzeu zderând. De-atunci nu mai auzeu.

Ne temém și feciorii a trece p-acolo, că neștemirice videi, o fost loc jîdovesc.

Desești. De la Aurel Făt, 71 ani, 1988.

Băiat bun -
Numa bé apă dimineața.

Colecția DUMITRU IUGA

Da' de te-a lua un domn
Ș-apoi ti-i hrăni de somn.

310

Nu lăsa, Doamne, osândă -
La bărbat femeie hâdă,
Nu băga, Doamne, păcat -
La femeie hâd bărbat.

311

Dragu-mi-i cu cine joc
Că miroase-a busuioc.

312

Tu mândruță, mândruță,
Fă-ți gurița fântâniță
Și buzele păhărele -
Eu să beu apă cu ele.

313

Vreu-ar dușmanii să știe
Ce mi-i la inimă mie,
Da' eu am bună natură:
Nu-m dau cuvântu din gură.

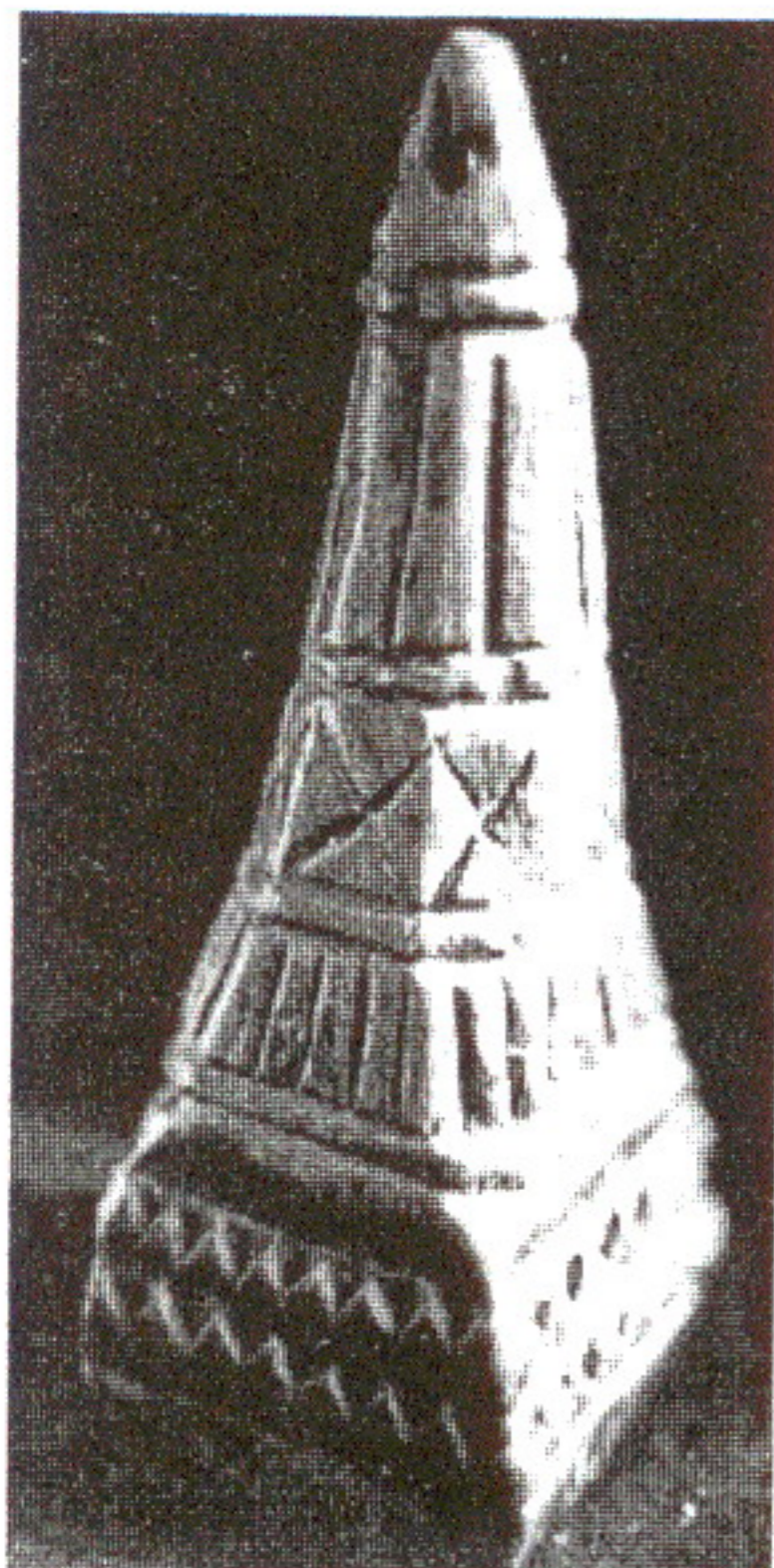
314

Așe zîc oamini-n sat
Că-oi muri și-oi mere-n iad:
De unde știu oamini
Ce-oi fa' eu dacă-oi muri?

315

Ochilor m-am bdizuit
Să-m deie om de trăit,
Ochii știu că mi-o cătat
Care-o fost mai blăstămat.
Colecția DUMITRU IUGA, Săliștea de Sus.
De la Ion Iuga, 85 ani, 1980

316

Mândră, de când vin la voi
Rupt-am optinci de doi boi
Și obdele de o teară
Și nu se mai face vară.

Colecția ȘTEFAN CĂMĂRAȘU, Larga, 1981

317

Să mă văd unde-i noru,
Peste deal, unde-i mândru;
Să mă văd unde-i lunița,
Peste deal, unde-i bădița.

318

De-ar si mândru unde-i luna
Vede-l-aș întotdeauna,
Da'-așe-i mândru pe pământ
Și a ne vedé nu-i rând.

Colecția DUMITRU IUGA, Săliștea de Sus.
De la Ioana Iuga, 60 ani, 1968

319

Doru meu ș-a mândrii mele
Numa nu își dau inele,
Doru meu ș-a mândruții
Numa nu pot vorovi.

Colecția ȘTEFAN CĂMĂRAȘU, Larga, 1981

320

Nu m-o făcut mama mare
Da'-s femeie, nu-s mirare,
Nu m-o făcut mama mândră
Da'-s femeie, nu-s osândă.

Colecția DUMITRU IUGA, Săliștea de Sus.
De la Ioana Iuga, 60 ani, 1968

321

Hai, mândruță, sus pe vale
C-o făcut mazărea floare:

Întărcatul.

Mama când alăptează și întarcă coconu, să nu-i mai deie iară să sugă, acela cocon a si mincinos. Li-i milă la o samă și le mai dau. Da' și dacă-o zis că l-a întărca și nu-l întarcă, tăt mincinos îi.

Desești. De la Luchiana Făt, 78 ani, 1996.

Unghiile. Părul. Dinții.

Până la un an nu-i slobod să tai unghiucăle la cocon, i le rumpti cu dinții. La care i le taie, acela a si furători.

Păru coconilor nu se tunde cu foarfecile până ce-o împlinit un an. Pe care-l tunde, acela-i tâlhar.

Desești. De la Luchiana Făt, 78 ani, 1996.

Primul păruț tuns și primele unghiucă tăiete după ce-o plinit un an - să treacă vo câteva zile: tri, patru, cinci - le-am pus după icoana de deasupra mesii, să sie om valoros, om de preț.

Primii dinți când cresc, trebe să crească prima dată dedesubt "doi căței" și nu deasupra. La care-i cresc prima dată deasupra, acela moare.

Dacă dinții cresc răruți, acela a si bun la gură, la dinți; dacă-s grămadă, îi slab la gură.

Când se clăté primul dinte, îl pui înt-un mnez de tocană (mămăligă) și dai cu el peste casă:

Na, cioară, dinte de sier
Și-m dă altu de oțel.

Desești. De la Luchiana Făt, 78 ani, 1996.

Mi-a căzut un dinte. Un premolar. Îl am aici.

- Nu l-ai aruncat peste casă, la cioară?

- Nu, bunica, mama Docă, a zis să-l duc în pod la șoarece și să zic:
Șoarece, îți dau un dinte de fier,
Tu-mi dă altu de oțel!

Desești. De la Ioana Pârja, fetiță, 1998.

Botezul. Semne despre viitor.

Dacă se ptișă coconu în timpul botezului, acela păté rușine. Se coptilé (face copil din flori, bastard). Și care face treaba mare, la fel. Acele două-s mari lucruri. Da' numa sub botez, în timp ce-l botează. N-am pățit. Tăt am botezat, da' n-am pățit. Nici cu a mei coconi.

Am botezat la Vasalia Șucului cinci copii, la cela de colo, la fratele, la șogoru-i Anuță. Am botezat pe Petrică, aiesta din bufet; pe tatî-so și pe măsa i-am cununat, pe Drăguș, pruncii tustrei. Știi-i bdiata lor. Trebe să-i scriu odată, să zie pe când oi muri. La-nmormântare-i cetește, îi pomenește. Am vo patruzăci de sini și coconi, știe-i Dumnezău câți am botezat.

Nănașu de cununie or de botez trebe să sie un om mai valoros, cum să zic, mai de-ominie, mai... nu bătauș, nu sudalmăș. Om mai calm, mai liniștit. Oaminii îl aleg.

Desești. De la Luchiana Făt, 78 ani, 1996.

Când i-am adus pe coconi de la botez, io, la fiecare, le-am pus ce-o trebuit. La fete: cusături, adică împtistirele, ac, ac de făcut ciur, ac mic de cusut, ac mare, cămeși împtistrite, cărți, creioane, tăt feliu am pus la fete. La feciori am pus: sirisău, sleder, tăt feliu - sirisău mare, sirisău mic și pe el, deasupra, când vené moașa cu el. Să sie lucrător, să sie cuminte, să sie de cinste. Îl puné să s-atingă de ele, îl lăsa din mână. Ș-apoi îl luam și-l ducém în pat.

Asta se făcé acasă, masa era pregătită pentru moașa și pentru cocon. Da' numa pe masă, să sie de cinste și înainte, că masa-i înainte (de frunte).

Când se joacă coconu mic și face cu mânucăle nani-nani, plăzuié a frătiuc or a sorucă.

Desești. De la Luchiana Făt, 78 ani, 1996.

Dacă se uită coconu înapoi pântre pticioare, plăzuié a alt cocon, de bună samă mai vine unu.

Desești. De la Lucica Verdeș, 26 ani, 1989.

Ce are pene

Și nu zboară?

(Perina)

Colecția ȘTEFAN CĂMĂRAȘU, Larga, 1981

Primul cuvânt

Care cocon, când prinde-a grăi, când i se dezleagă limba și zice primu cuvânt "tată", mă-sa a mai face un fecior. De zice "mamă" - a face fată.

Desești. De la Luchiana Făt, 78 ani, 1996.

Zice că atunci când cere prima dată apă, să-i dai din clopoțel, c-a avé glas ca și clopoțelu, a hori mândru. Și le-am dat. Cu Mărie, zic, am vrut să fac o comparație, să văd drept îi? Să-i dau dint-o...era un fel de dronguță, nu era clopoțel, da' mai finuță, așee.. Nu cântă așe de frumos ca aiesta. La aiesta i-am dat din clopoțel și cântă tare mândru.

Desești. De la Anuța Bârlea Verdeș, 43 ani, 1997.

Bătaia între copii

Tăt mi se băteu coconii între ei, numa n-o dat două laolaltă, gândei că-i păr de lup. Ș-o zinit soacra la mine și i-am spus. O zis:

- Schimbă-le hainele între ei. Dă haina de pe cela pe celălalt că nu s-or mai bate.

Ș-așe am făcut, cum o zis și altu nu mi s-o mai bătut coconii.

Femeia "spurcată"

Când femeia-i "în rându ei" (la ciclu), n-are voie să intre în biserică.

Se zice că nu-i voie să ieie copilul altei femei în brațe. Și când îi "cu flori" și are ie copil mic, să nu se întoarcă cu spatele cătă copil, că-api face bube pe cap. Dacă pui copilul, când îi mic, să dormi cu el în pat și ești așe pe cămeșe, îl pui înainte (în față). Doamne feri să nu ieie coconu alteia că-l spurci, i se fac bube.

Io, m-o ferit Dumnezeu, n-o avut nici unu. Mi-am adus aminte: "Doamne feri, să nu sie pruncu meu cu bube"; și când am fo' la ciclu...îi destul să te gândești și l-ai apărat pe copil. Mama bătrână mi-o spus.

Zică că dacă știi care femeie-o fost în casă ș-o îmblat cu coconu și i s-o făcut bube, aceie femeie, când a si la ciclu, s-aducă cămeșă și să petreacă copilul de nouă ori pân cămeșă și de-acoale s-o ducă la vale și s-o puie-n vale, subt o ptiatră și s-o lesă tri zile. Atunci copilul scapă de bube. Dacă știi că cine-o fo' în casă. Așe zic babele, că-i adevărat.

Desești. De la Luchiana Făt, 78 ani, 1996.

Alte credințe

Ca să nu mănânce păsările holda se duce o fată fecioară, mezină, ia lut de pe morminte și lumânare tot de la om mort, cu care, a doua zi, merge la holdă, înainte de răsăritul soarelui. Se dezbracă în pielea goală, aprinde lumânarea, aruncă lutul de pe morminte peste toată holda, apoi, într-o mână, ia lumânarea aprinsă, în alta tămâia arzând pe ceva și înconjură toată holda, spunând: "Cum omul mort nu vede nimica, așa și păsările să nu vadă holda; cum pe cer nu se vede soarele, tot așa și păsările să nu vadă holda". Zice și Tatăl nostru.

Fata este condusă de cineva, ea face toate acestea cu ochii închiși.

Colecția PARASCA FĂT, Desești

Dacă *verși sare*, sfadă în casă.

Dacă *sarea se umezește* - semn de ploaie.

Să nu lași linguna rezemată de blid, zice că se suie necuratu pe punte și se *spurcă în mâncare*.

Dacă cineva mințește, se zice că-i *ptică nasu*.

Să nu te dai cu zeamă de la lemnul care arde în foc - *cârnești*.

Copilului care *plânge și apoi râde*, i se spune:

Râs cu plâns,

Balegă de mânz.

Dacă un copil *găsește* (sau, în joacă, îi ia și-i ascunde altuia) un obiect,

Se teme și de umbra lui.

Colecția DUMITRU IUGA

De ai gând să ne ibdim
Mazărea să o plezim,
De ai gând să ne lăsăm
Hai mazărea s-o tăiem.

322

Unde joacă văr cu văr
Miroase a calapăr,
Unde joacă văr cu vară
Miroase a calapără.

323

Face-m-aș un iepuroi
La mândruța sub război
Să văd ițele cum îmblă
Și la mândra gura strâmbă.
Colecția ȘTEFAN CĂMĂRAȘU, Larga, 1981

324

Mândră-i lelea pudărită
Ca cățaua pârjolită.
De la Vasile Iuga, 20 ani, 1980

325

Mândra cu păr ondulat
Se gândé la măritat
Și n-are cergă pe pat.
Colecția DUMITRU IUGA, Săliștea de Sus
De la Ion Iuga, 85 ani, 1980

326

Se ține mândra frumoasă:
Podu-i țese, podu-i coase
Și pe colții de la poale
Dă grâuașu de pe arie.

327

Leliță cu ochii mari
Să te duci la ferestari

